

Vårda riskkapital?

Vänsterpartiets undersökning av privata vårdföretag i Stockholms län

Inledning

Privata vårdföretag som bedriver sjukvård är inget nytt. Men tack vare politiska beslut som det fria vårdvalet växer de privata alternativen alltmer. Framförallt växer de redan stora vårdkoncernerna Capio, Aleris och Carema. Varje år växer deras verksamhet med tiotals procent. Deras vinster likaså.

Varför ska välfärden vårda riskkapital? Det är frågan vi ställer oss i Vänsterpartiets granskning över de privata vårdföretagen. Bolag som får skattepengar av Stockholms läns landsting för att bedriva sjukvård.

Sammanfattning

Den svenska vården blir allt mer privatiserad. Istället för att drivas av landstingen så drivs vårdcentraler och sjukhus i allt större utsträckning av privata företag. Stockholms län är inget undantag, cirka 60 procent av privat vård som bedrivs i Sverige bedrivs i vårt län. Privatiseringen har accelererat kraftigt sedan den borgerliga regeringen tog makten 2006.

I spåren av privatiseringarna har en ny aktör etablerat sig inom den svenska välfärden. Riskkapitalbolagen. Dessa bolag, som egentligen är en samling fonder och holdingbolag, har som enda syfte att köpa upp vårdbolag, maximera deras lönsamhet och sedan sälja dem vidare till högstbjudande.

Möjligheten att göra vinst på vården är mycket god. När vårdbolagen säljs från ett riskkapitalbolag till ett annat handlar det oftast om miljardbelopp i ren vinst. Riskkapitalbolagen är dessutom nästan uteslutande registrerade i så kallade skatteparadis för att på så sätt slippa betala skatt på sina vinster i Sverige. De individer som äger och förvaltar riskkapitalbolagen har naturligtvis tjänat skyhöga belopp på att satsa pengar i vården. Sedan 1989 har sex personer delat på 9,2 miljarder kronor i obeskattad vinst. Det är pengar som har kommit direkt från de svenska skattebetalarna. Istället för att förbättra vården har dessa pengar förbättrat ett fåtal direktörers förmögenhet.

Förutom att riskkapitalbolagen tar pengar från den svenska vården, för de med sig en massa andra problem. Det blir exempelvis svårare för samhället att se till att alla, oavsett hur rik man är eller var man bor, får en bra vård. Eftersom riskkapitalbolagen är så hemlighetsfulla och extremt konkurrensinriktade har svenska folket och myndigheterna näst intill ingen insyn i dessa bolag som vårdar miljoner patienter och har tiotusentals anställda.

Vänsterpartiet tycker att svenska folkets skattepengar borde vårdas bättre. De flesta svenskar anser precis som oss att pengarna borde gå till välfärden istället för att hamna i fickorna på anonyma bolagsägare. Vänsterpartiet menar också att lagen om skatteflykt måste göras om så att den gör det omöjligt för riskkapitalbolag att undvika att betala skatt på sina vinster.

Vårda riskkapital?

I Stockholm bedrivs cirka 60 procent av all den privata vården som sker i Sverige. Här finns också Sveriges enda privata akutsjukhus, St Görans sjukhus, eller Capio St Görans sjukhus som det egentligen heter. Det är här som privatiseringen av vården har gått som längst, exempelvis har inte Södermalm en enda landstingsägd vårdcentral. Det är också här vårdbolagen är som störst och därmed vinsterna. År 2009 fick de privata vårdföretagen cirka 18 miljarder kr i skattepengar för att bedriva vård. Fyra miljarder blev vinsten.

Varje år plockar vårdbolagen i länet ut cirka två miljarder kronor i vinst. De stora vårdföretagen står för merparten (40 procent), exempelvis gjorde Capio St Görans en vinst på drygt 70 miljoner kronor under 2010.

Riskkapitalbolagen

Inom den svenska sjukvården utgör de privata vårdbolagen cirka tretton procent, som i sin tur utgörs till 57 procent av de fyra största vårdbolagen: Aleris, Capio, Carema och Praktikertjänst. Utmärkande för Aleris, Capio och Carema är att dom alla ägs i slutändan av riskkapitalbolag baserade i skatteparadis. Praktikertjänst har ett väldigt spritt ägande, oftast baserad i Sverige.

Vad är ett riskkapitalbolag?

Ett riskkapitalbolag är inte ett företag i vanlig bemärkelse utan ofta en samling fonder, förvaltnings- och managementbolag som alla går under samma namn, såsom Nordic Capital. Riskkapitalbolag har en styrelse som fattar beslut och leder bolaget.

Medan de små vårdcentralerna med ett fåtal ägare taxeras i Sverige, för de stora vårdbolagen ut sina vinster ur landet. Så här går det till. Vårdbolagen flyttar de skattepengar som de gjort vinst på genom att skuldsätta sig hos koncernföretaget. Exempel: bolaget som bedriver vården tar ett stort lån med hög ränta på hos koncernföretaget. När vårdbolaget sen gör sin vinst raderas den ut av att skulden till moderföretaget. I sin tur står moderföretaget i skuld hos riskkapitalbolaget, registrerat i ett skatteparadis. Capios ägare Nordic Capital är registrerad på Jersey, Carema ägs av Triton som även dom återfinns på Jersey.

De stora pengarna återfinns dock inte i varken vinst eller skuldsättandet. Utan när vårdbolagen sen säljs vidare. 2005 köptes Carema för 1,9 miljarder kronor, 2010 såldes samma bolag för 8,3 miljarder kronor. Reavinst blev totalt 6,4 miljarder kronor.

VINST

700 miljoner kronor så mycket tillsammans tjänade riskkapitalägda Aleris, Capio och Carema under 2009. Det motsvarar 1700 nya sjuksköterskor.

Närsjukhusen

I Stockholms län finns sju stycken närsjukhus: Handens, Järva, Löwenströmska, Nacka, Sabbatsbergs, Täby närsjukhus. Alla utom Handens närsjukhus ägs av privata vårdföretag: Järva (Aleris), Lundby (Capio), Löwenströmska (Praktikertjänst), Nacka (Proxima/Aleris), Sabbatsberg (Aleris) och Täby (Aleris). Ägarkoncentrationen ökade ytterligare när Aleris i början av maj 2011 köpte upp Proxima.

På många av sjukhusen finns det flera olika privata vårdföretag som bedriver delar av vården. Handens närsjukhus är en del av Södersjukhuset men har även en del av vården utlagd på vårdföretag, exempelvis äger Aleris specialistvården medan landstinget sköter akutsjukvården.

Under många år levde närsjukhusen en ganska tynande tillvaro, i skuggan av de stora akut- och universitetssjukhusen. Men när det visade sig att Nya Karolinska inte kunde ta emot lika många patienter som beräknat – samtidigt som befolkningen också ökar – ska närsjukhusen nu rustas upp med 700 vårdplatser, speciellt i norra länet.

De privata vårdcentralerna

59 procent av primärvården (vårdcentralerna) i Stockholms län bedrivs av privata vårdföretag, totalt bedrivs 32 procent av all sjukvård i länet av privata bolag. I länet finns 122 privata vårdcentraler fördelade på 72 företag eller koncerner. 51 procent av vårdcentralerna ingår i en koncern (Capio 8 st, Carema 11 st, Legevisitten 11 st, Praktikertjänst 22 st och Proxima/Aleris 11 st).

De privata vårdcentralerna startades främst för att företaget vann en upphandling, de tog då över en redan existerande landstingsägd vårdcentral. Anledningen därefter är att vårdcentralen startades i samband med att vårdvalet infördes.

Några lokala exempel

- Capio Citykliniken Narvavägen AB ökade sin vinst med 270 procent, från 60 000 kr till 2 400 000 kr före skatt mellan 2008 och 2009.
- Stureplans husläkarmottagning ökade sin vinst från 8,3 miljoner kr till 10,5 miljoner på ett år (2009).
- Vallentuna Doktorn AB gjorde en vinst första året på 500 000 (2008), men lyckades på bara sju månader under 2009 skrapa ihop 1,5 miljoner.
- Kvartersakuten Tegnégatan AB gjorde under 2009 en vinst på cirka 5 miljoner kr.

I stort kan man säga att de stora vinsterna görs i Stockholms innerstad. I förorter och i andra kommuner redovisar bolagen sällan vinster över en miljon innan skatt, i några fall rena förluster.

VINST

Då alla företag utom Proxima redovisar sina vinster i en klump för hela bolaget, oavsett verksamhet, är det svårt att få exakt siffra. Proxima redovisar en vinst på 14 miljoner kronor innan skatt. Det motsvarar 35 nya sjuksköterskor.

VINST

Tillsammans gjorde de 122 vårdcentralerna en vinst på cirka 300 miljoner kr, drygt 2,5 miljoner vardera. Eller om man så vill 800 nya sjuksköterskor.

Vad skulle vi kunna få istället?

VINST

Vårdbolagens vinster på två miljarder kronor i länet motsvarar 5000 nya sjuksköterskor.

Vinsterna är inte obetydliga. Vårdbolagens vinster på två miljarder kronor i länet motsvarar 5000 nya sjuksköterskor.

Opinionen

Sedan hösten 2009 har Vänsterpartiet Storstockholm genomfört en fortfarande pågående dialog med över 3000 stockholmare, främst på gator, torg och i bostadsområden. Resultatet är att en tydlig majoritet vill att skattepengarna de betalar till välfärden ska stanna där. Inte att miljarder ska läcka till aktieutdelningar.

Men idag är inte ens akutsjukhusen är fredade. I valrörelsen lovade moderaternas landstingsråd att inte sälja ut Danderyds sjukhus. Fyra månader senare sålde de istället åter ut St Görans sjukhus, i Europas största vårdupphandling.

I slutet av 2009 frågade vi 2500 boende i Stockholms stad och län bland annat vad de tyckte om vinster i vården. Av dessa var 72 procent mycket eller ganska kritiska. Mellan november 2010 och idag har vi frågat ytterligare 620 personer, främst i södra Stockholm. Frågan lød då: ”Tycker du det ska vara tillåtet att ta ut privata vinster från välfärd som betalas med skattepengar?” I denna vända har hela 82 procent svarat nej.

Även om resultaten inte är statistiskt säkerställda visar flera undersökningar (bl a SOM 2008) att stödet för privata lösningar inom den gemensamma välfärden är svagt, och ofta sjunkande, på nationell nivå. En undersökning från Novus visar att 69 procent i storstadsområdena är emot vinst i välfärden. Och också borgerliga sympatisörer uttrycker förvåning och missnöje när vi talar med dom. Många känner inte till hur långt utförsäljningen av välfärden har gått. Eller hur stora konsekvenserna blivit.

NEJ TILL VINSTER

69 procent i storstadsområdena är emot att vårdbolagen ska göra vinst på välfärden (Novus).

Vad vill Vänsterpartiet?

Vården i Sverige är överlag mycket bra. Vi vill att den ska bli ännu bättre. Vi vill att vården ska styras efter de behov patienterna har, inte efter hur mycket de har råd att betala. Att många av dem som har störst behov inte får vård i den omfattning de behöver den, är oacceptabelt. Vi är inte nöjda förrän alla patienter får den vård de har rätt till!

Nej till fortsatt privatisering av vården!

Den kraftiga privatisering den svenska vården som drivits av de borgerliga partierna har skapat enorma problem inom svensk sjukvård. Ökad privat utförd vård leder bland annat till minskad demokrati och insyn samt en hög risk för felprioriteringar. Problemen uppstår när vårdgivare ska jaga allt större vinster. Vänsterpartiet vill begränsa vinsten som drivkraft inom vården för att göra den mer rättvis, demokratisk och kostnadseffektiv. Vi tycker därför att det är rätt att nya privata vårdcentraler bara ska tillåtas om de drivs av ideella organisationer, som inte har vinstmaximering som högsta mål. Vi vill riva upp Lagen om Valfrihet (LOV), och istället satsa på att stärka personalens inflytande över sina arbetsplatser för att skapa en bättre vård för medborgarna.

Hit med pengarna – skärp lagen om skatteflykt!

Det riskkapitalbolagen gör när de fifflar med räntekostnader och ränteinkomster är ju att undvika att betala skatt, trots att de är skyldiga att göra det. Det innebär att miljardbelopp försvinner till anonyma bolagsägare istället för att användas inom välfärden. Vänsterpartiet tycker därför att lagen om skatteflykt måste ses över och göras om så att den blir ett effektivt instrument mot räntesnurrorna.

En vård för alla ska betalas av alla!

Vänsterpartiet ser med stor oro på de privata sjukvårdsförsäkringar som blir allt mer vanliga. Grunden i det svenska sjukvårdssystemet är att alla betalar till det men samtidigt har rätt att få den vård man behöver, när man behöver den. Ett större nyttjande av privata sjukvårdsförsäkringar leder på sikt till att kvaliteten på, och tillgängligheten till vården avgörs av hur mycket pengar du har. Vänsterpartiet vill att vården ska betalas av alla, och vara till för alla!

Läs mer!

På storstockholm.vansterpartiet.se/kampanj kan du läsa alla våra budgetförslag i Stockholms läns landsting.